2:33 PM | 1.3KB/s

Title

18 February 2:20 PM | 439 characters

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED

POLITICAL SCIENCE

Class: B.A. THIRD YEAR (CBCS Pattern)

Semester - V OR

Paper Title: INDIAS FOREIGN policy -11

1. Meaning, Definition and Nature Objectives and Principles Determinants of India's foreign Policy

2) Pre-independence era Post-independence

1990 नंतरच

3) India's Relations with Major Countries

1) India America relation 2) India Britain relation3) India Russia relation4) India China relation

India-Pakistan Relations

India-Sri Lanka Relations

11:15 AM | 0.1KB/s

परराष्ट्र धोरण

आधुनिक काळात आंतरराष्ट्रीय समुदायातील प्रत्येक राष्ट्राला इतर राष्ट्रांशी वेगवेगळ्या प्रकारचे संबंध प्रस्थापित करावे लागतात. याचे प्रमुख कारण असे की, जगातील कोणतेही राष्ट्र संपूर्णतः स्वयंपूर्ण नाही किंवा ते स्वयंपूर्ण होऊही शकत नाही. .जगातील कोणत्याही राष्ट्राला इतर राष्ट्रांशी संबंध प्रस्थापित करताना त्याविषयीची काही मूलभूत तत्त्वे निश्चित करावी लागतात. त्याचे एखाद्या परराष्ट्राशी कोणत्या प्रकारचे संबंध असावेत; त्या संबंधातून कोणत्या गोष्टी साध्य करण्याचा प्रयत्न करावा . एखाद्या राष्ट्राने इतर राष्ट्रांशी संबंध प्रस्थापित करण्यासाठी निश्चित केलेल्या अशा तत्त्वांना व धोरणांना त्या राष्ट्राचे परराष्ट्र धोरण असे म्हटले जाते.

परराष्ट्र धोरणाचा अर्थ आणखी स्पष्ट करण्यासाठी त्याच्या काही व्याख्या आपण विचारात घेऊ.

(१) श्लेश्चर : “व्यापक अर्थाने परराष्ट्र धोरणात राज्याने बाह्य संबंधांच्या संदर्भात स्वीकारलेली उद्दिष्टे, धोरणे आणि केलेल्या कृती यांचा अंतर्भाव होतो. "

(२) सेसिल क्रॅब : “परराष्ट्र धोरणात दोन तत्त्वांचा अंतर्भाव होतो. साध्य करावयाची राष्ट्रीय उद्दिष्टे आणि ती उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी उपयोगात आणावयाची साधने, ही ती दोन तत्त्वे होत.”

(३) नॉर्मन हिल : "राष्ट्राने इतर राष्ट्रांच्या संबंधांत आपल्या हितसंबंधांची वृद्धी करण्यासाठी चालविलेल्या प्रयत्नांचे सार म्हणजे परराष्ट्र धोरण होय.' ""

11:18 AM | 0.1KB/s

Uncategorised

Title

18 February 11:16 AM | 170 characters

भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे काही प्रमुख निर्धारक

(१) भौगोलिक घटक

(२) ऐतिहासिक व सांस्कृतिक घटक

(३) नैसर्गिक साधनसंपत्ती

(४) आर्थिक विकास

(५) विचारप्रणाली

(६) नेतृत्व (७) अंतर्गत घटक

(८) लोकमत (९) बाह्

1:29 AM | 2.3KB/s

भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टे

कोणत्याही राष्ट्राचे परराष्ट्र धोरण राष्ट्रीय हितसंबंधांचे रक्षण करण्याच्या उद्देशाने प्रेरित झालेले असते. राष्ट्राची प्रादेशिक एकात्मता आणि अखंडता टिकविणे, आपले आर्थिक हितसंबंध जोपासणे, राष्ट्रीय सत्तेचा विकास साध्य करणे तसेच राष्ट्रा पुढीलप्रमाणे सांगता येतीलराष्ट्रीय हितसंबंधांचे रक्षण करणे.

1)स्थिर आणि सुरक्षित अशी जागतिक व्यवस्था निर्माण व्हावी या उद्देशाने आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रात महत्त्वाची भूमिका बजावणे. दहशतवादाचे उच्चाटन करणे.

2)परराष्ट्र व्यापार, परकीय गुंतवणूक वाढविणे व अत्याधुनिक तंत्रज्ञान प्राप्त करणे.

3)देशाची गरज भागेल एवढी ऊर्जा उपलब्ध करणे.

4)शेजारील राष्ट्रांशी विश्वासाचे आणि सहकार्याचे संबंध निर्माण करणे.

5)संयुक्त राष्ट्रे तसेच महत्त्वाच्या क्षेत्रीय संघटना यांच्याशी निकटचे सहकार्य करणे.

6)विकसित जग आणि विकसनशील जग यांत न्याय्य संबंध निर्माण करणे.

7)संयुक्त राष्ट्रांच्या सुरक्षा परिषदेची पुनर्रचना व्हावी यासाठी प्रयत्न करणे.

10:58 AM | 0.0KB/s TH 95

Title

18 February 10:57 AM | 643 characters

भारत - श्रीलंका संबंध : -ठळक वैशिष्ट्ये आणि घटना

(१) भारताला पाल्कच्या सामुद्रधुनीने व मन्नारच्या आखाताने वेगळे केले आहे.

(२) शांतता करार : जुलै, १९८७• भारताचे प्रधानमंत्री राजीव गांधी व श्रीलंकेचे राष्ट्राध्यक्ष जे. आर. जयवर्धने यांच्या शांतता करारावर स्वाक्षऱ्या.

(३) उपरोक्त करारानुसार भारताने जुलै, १९८७ मध्ये श्रीलंकेत शांतिसेना (आयपीकेएफ) पाठविली. ही शांतिसेना मार्च, १९९० पर्यंत श्रीलंकेत कार्यरत होती.

(४) मुक्त व्यापार करारावर स्वाक्षऱ्या : २८ डिसेंबर, १९९८. 1

(५) मुक्त व्यापार कराराच्या अंमलबजावणीस सुरुवात : मार्च, २०००.

(६) भारत-श्रीलंका विकास भागीदारी: पलाली विमानतळाचे आणि कांकेसानथुराई बंदराचे नवीकरण, डिकोया येथे १५० बेडच्या इस्पितळाचे बांधकाम.

(७) दक्षिण आशियामध्ये श्रीलंका हा देश भारताचा सर्वांत मोठा व्यापारी भागीदार देश आहे, by

स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारत देश 200 वर्षांच्या गुलामगीरी खाली होता. ब्रिटीश साम्राज्यांतर्गत भारतीय पराराषटरधोरण होते त्यामध्ये भारतीयांच्या विचार हिताचाविचार नव्हता.स. 1857 पासून कंपनी शासनाच्या जागी महाराणीच्या हाती संपूर्ण सत्ता आली. विश ब्रिटीश संसदेने वेळोवळी आपल्या साम्राज्याचे जतन करण्याच्या उद्देशाने गुलाम भारत देशाचे परराष्ट्र बोरण ठरविले होते त्यामधून आधुनिक स्वतंत्र भारत देशाच्या परराष्ट्र बोणाचा विकास होत गेला

*स्वातंपूर्व काळातील परराष्ट्र धोरण-

1) राष्ट्रीयकाँग्रेस

2) स्वराज्यपक्ष

3) लाहोर-करार

4) नेहरनरिपोर्ट

4) गोलमेजपरिषद

5) सन 1935 का.

6)1942 - ऑगस ऑफर

7) त्रिमंत्रीमंडळ

8)अटली ची घोषना

1:54 PM | 1.2KB/s

प्रश्न :- नेहरू कालखंडातील भारताचे परराष्ट्र धोरण स्पष्ट करा?

प्रस्तावना :- भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार प.ज. नेहरू याना मानल्या जाते .भारतीय परराष्ट्र घोरणाची जडण-घडण त्यांच्या कालखंडात झाली. त्यानी एकुन 17 वर्ष भारताचे परराष्ट्र खाते साभा ळले. जागतिक शांतता व सहकार्य या तत्वावर त्यांचे परराजू धोरण होते. संयुक्त राष्ट्र संघाल्या कार्यात त्यांनी महत्वपूर्ण भूमिका पार पाडली अलिपततावादी निर्मातीमध्ये त्याची महत्वाची भूमिका पार प

नेहरू कालीन परराष्ट्र धोरणाचे

1) पंचशिल

2) अलिपततावाद,

3) लोकशाही समाजवाद

4) तिबेटसमस्या

5)कश्मिर ची समस्या

6) मिश्र अर्थव्य

7) भारत - चिनयुद्ध

8) गोवामुक्ती

9) - भारत-श्रीलका

नेहरू नंतर

भारतीय परराष्ट्र धोरणाचा मोठ्या प्रमाणात विकास झाला, प.ज. नेहरू नंतर प्रत्येक पंतप्रधानांनी आपल्या विकासाचे धैन साध्य केले. आदर्शवादाकडुन वास्तवता कडे प्रवास होता. वास्तविकअलिप्ततावाद स्वीकारण्यात आला .जागतिक शांतता सहकार्य व विकास करण्यावर भर देण्यात आला. विज्ञान-तंत्रज्ञान-सहकार्य विकासाकडे अधिक लक्ष देण्यात आले. पाकिस्तान सारख्या राष्ट्रास अनेक वेळा पराभूत केले.महासत्ता सोबतसलोखा निर्माण केला.

1) लालबहादूर शास्त्री

2) इंदिरा गांधी युग

3) राजीवगांधी युग4

4) पी. व्ही. नृसिंहराव युग

5) अटलबिहारी वाजपेयी युग

6) मनमोहन सिंह युगीन

7) मोदी युगीन परराष्ट्र धोरण

12:43 AM | 0.0KB/s

भारत अमेरिका संबंध

भारत व अमेरिका यांचे प्रारंभी चांगले संबंध होते. दोन्ही देश लोकतंत्राचा पुरस्कार आहेत. अमेरिकेने भारताच्या पंचवार्षिक योजनांना मदत केली आहे. पैसा व धान्य आहे परंतु भारताने सीटो संधीचा सभासद न होता अलिप्ततेचे धोरण स्वीकारल्यामुळे । दोन देशात दुरावा निर्माण होऊ लागला. परंतु १९६२ च्या चीनच्या भारतावरील वेळी मात्र अमेरिकेने भारतास शस्त्रास्त्रांची मदत केली

कश्मीर बाबत अमेरिकेची भुमिका

काश्मीरविषयक अमेरिकेचे दुटप्पी धोरण व मुत्सद्यांची वक्तव्ये मात्र अमेरिकेबद्दल ारतात प्रक्षोभ निर्माण करीत आहेत. चीनमार्फत पाकिस्तानला प्रक्षेपणास्त्राचे सुटे भाग चकून अमेरिकेची मात्र भारतात निंदाच होत आहे. जोपावेतो काश्मीरबाबत अमेरिका भारताचे स्पष्ट समर्थन करीत नाही तोपर्यंत या दोन देशातील कुटनीतिक संबंध मार्ग खुला होणार नाही हे मात्र निश्चित आर्थिक क्षेत्रात मात्र भारतावर | अमेरिकेचा प्रचंड प्रभाव पडलेला दिसून येतो. काश्मीरबद्दल मात्रअमेरिकेने सदैव पाकिस्तानचेच समर्थन केले. अमेरिकेने पाकिस्तानला सीटो कराराचा सभासद करून घेतले व साम्यवादाला आळा घालण्यासाठी सतत शस्त्रास्त्रांची मदत केली. परंतु पाकिस्तानने ही शस्त्रे नेहमी भारताविरुद्ध वापरली. १९६५ च्या भारत-पाक युद्धात अमेरिका तटस्थ राहिले. रशियाने मात्र युद्धोत्तरकाळात मध्यस्थी करून 'ताश्कंद करार' घडवून आणला. रशियाचा पाकिस्तान वरील प्रभाव

12:59 AM | 0.0KB/s

Title

18 February 12:50 AM | 753 characters

भारत- राशिया संबध स्पस्ट करार

नेहरू रशियातील समाजवादाने प्रभावित झाले होते. परंतु प्रारंभीच्या काळात या दोन देशात जवळीक नव्हती कारण भारतावर इंग्लंडचा प्रभाव जास्त होता. अमेरिकेने पाकिस्तानला सीटो करारात समाविष्ट करून जो शस्त्रपुरवठा केला तेव्हापासून भारत-रशिया संबंध दृढ होऊ लागले. रशियाने काश्मीर प्रश्नाबाबत सतत भारताची बाजू घेतली आणि १९६५ च्या भारत-पाकिस्तान युद्धात चीनला पडू दिले नाही. युद्धोत्तरकाळात मध्यस्थी करून ताश्कंद करार घडवून आणला. १९६८ नंतर चीन, पाकिस्तान व अमेरिकेची जी युती होऊ लागली त्याचा परिणाम लक्षात घेऊन भारताने रशियाबरोबर १९७१ मध्ये भारत-रशिया करार केला. रशियाने आजपावेतो भारतास तांत्रिकी व अन्य स्वरूपाची बरीच मदत केली आहे. या दोन देशात व्यापारिक व सांस्कृतिक संबंध निर्माण झालेले आहेत.

भारत- शिया संबध -

1)करिमर समस्या 2)आर्थिक सहकार्य जागतिष्ठ- शशांतता

3) विज्ञान तंत्रज्ञान सहकार्य 5) विज्ञान व तं.ज्ञान

6) युनोतपाठिंबा7) मैत्री 1971संरक्षण संवर्धन करार

भारत चीन सबंध

आशिया खंडातील दोन मोठी बलशाली राष्ट्र महनजे भारत चीन आहेत या राष्ट्राच्या संबंधावरच जागतिक शांतता अवलंबुन आहे. सन 1959 पर्यंत दोन्ही देशा दरम्यान चांगले संबंध होते त्यानंतर मात्र निरंत र संघर्ष उद्‌भवत राहीलेला आहे. युनोच्या व्यासापावर पीनने नेहमी भारत विरोधी भूमिका घेतलेली आहे. सन 1962 ल्या युध्दानतर दोन्ही राष्ट्रातील तनाव सिमावादावरून वाढतय गेलेला आहे. पाक-चीन चे संबंध अधिक दृढ झालेको होते. साम्यवादी राष्ट्र हणुण पिन जगाच्या पाठीवर उदयास आलो होने - लानंतर 1980 नंतर जागतिकीकरणाचा चीनने स्विकार केला .

भारत चीन सबंध-

1) पंचाशन

2) तिबेट समस्या

3) सिमाबाद.

4) 1962 चे युद्ध

5) माओचे नेतृत्व -

6) विद्यान व तंत्रज्ञान- जागतिकीकरण

. 7) दहशतवाद

8) पाकीस्तान - चीन -

10:30 AM | 0.3KB/s 98

भारत-पाकिस्तान संबंध

सीमारेषा रॅडक्लिफ रेषा (सर सिटील डक्लिफ आयोगानुसार १७ ऑगस्ट, १९४७ पासून अस्तित्वात (२) सीमेची एकूण लांबी ३,३२३ कि. मी.पुद्धे चार युद्धे झाली; दोन घोषित व दोन अघोषित पहिले १९४७ ते ४९ (अघोषित) ●भारताचे पंडित जवाहरलाल नेहरू पाकिस्तानचे प्रधानमंत्री लियाकत अली • युद्धबंदी करार : १ जानेवारी, १९४९ (संयुक्त राष्ट्रांची मध्यस्थी)दुसरे : ५ ऑगस्ट ते २३ सप्टेंबर, १९६५ (घोषित) • भारताचे प्रधानमंत्री : लालबहादूर शास्त्री • पाकिस्तानचे राष्ट्राध्यक्ष : अयुब खान • ताश्कंद करार: १० जानेवारी, १९६६ तिसरे : ३ डिसेंबर ते १६ डिसेंबर १९७१ (घोषित) भारताच्या प्रधानमंत्री इंदिरा गांधी • पाकिस्तानचे राष्ट्राध्यक्ष याह्या खानचौथे : मे-जुलै, १९९९ (अघोषित) • भारताचे प्रधानमंत्री : अटलबिहारी वाजपेयी • पाकिस्तानचे प्रधानमंत्री नवाज शरीफ • भारताचे 'ऑपरेशन विजय' यशस्वी

सिंधु जलसंधी :

१९ सप्टेंबर, १९६०, जागतिक बँकेच्या मध्यस्थीने कराची येथे पंडित नेहरू व अयुब खान यांच्यात झाली.

सिमला करार : २ जुलै, १९७२ • भारताच्या प्रधानमंत्री इंदिरा गांधी • पाकिस्तानचे राष्ट्राध्यक्ष : झुल्फिकार अली भुट्टो :

१९९९ (६) दिल्ली-लाहोर बससेवेला सुरुवात : २० फेब्रुवारी, भारताचे तत्कालीन प्रधानमंत्री अटलबिहारी वाजपेयी यांनी पहिल्या बसफेरीने प्रवास केला.

10:45 AM | 0.1KB/s

Title

18 February 10:33 AM | 457 characters

लाहोर घोषणापत्र :

२१ फेब्रुवारी, १९९९ • भारताचे प्रधानमंत्री : अटलबिहारी वाजपेयी • पाकिस्तानचे पंतप्रधान : नवाज शरीफ

आग्रा शिखर परिषद: १४ ते १६ जुलै, २००१ (अयशस्वी) ●भारताचे प्रधानमंत्री : अटलबिहारी वाजपेयी • पाकिस्तानचे राष्ट्राध्यक्ष जनरल परवेझ मुशर्रफ :

भारताच्या एकूण व्यापारातील पाकिस्तानचा हिस्सा ५,८१५ कोटी रुपयेपाकिस्तानला निर्यात ५,७१८ कोटी रुपये

पाकिस्तानकडून आयात : ९८ कोटी रुपये (१०) उरी हल्ला : १८ सप्टेंबर, २०१६ (११) पुलवामा हल्ला : १४ फेब्रुवारी, २०१९ (१२) भारतीय राज्यघटनेतील काश्मीर संदर्भातील कलम ३७० रद्द: ५ ऑगस्ट, २०१९

10:54 AM | 0.0KB/s TH 4G+ 96

लंका हा दक्षिण आशियाई विभागातील आणखी एक प्रमुख देश होय. भारत व श्रीलंका यांच्या सीमा एकमेकांना लागून नाहीत. मानारचे आखात व पाल्कची सामुद्रधुनी यांनी श्रीलंकेला भारतापासून भौगोलिकदृष्ट्या वेगळे केले असले तरी हे दोन्ही देश एकमेकांपासून फार दूरही नाहीत; म्हणजे श्रीलंकादेखील भारताचा जवळचा शेजारी देशच ठरतो. आपल्या सर्व शेजारी राष्ट्रांशी मित्रत्वाचे व सलोख्याचे संबंध ठेवणे हे भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे महत्त्वाचे सूत्र राहिले आहे; त्यामुळे भारताने श्रीलंकेशीही मित्रत्वाचे व सहकार्याचे संबंध जोडण्याचे प्रयत्न आपल्यापरीने नेहमीच केश्रीलंका हा भारताच्या दक्षिणेस असलेला आशिया खंडातील एक लहानसा देश होय. हा देश म्हणजे भारताला जवळ असलेले हिंदी महासागरातील एक बेट होय. भारत व श्रीलंका यांच्यात भौगोलिक निकटता असल्याने अगदी प्राचीन काळापासून हे दोन्ही देश परस्परांच्या संपर्कात आले असल्याचे पाहावयास मिळते. प्राचीन भारतातील एक प्रसिद्ध राज्यकर्ता सम्राट अशोक याने आपला मुलगा महेंद्र आणि मुलगी संघमित्रा यांना बौद्ध धर्माच्या प्रसारासाठी श्रीलंकेत पाठविले होते; त्यामुळे तेथे बौद्ध धर्माचा मोठ्या प्रमाणावर प्रसार झाला. आजदेखील बौद्ध धर्म हाच श्रीलंकेतील प्रमुख धर्म आहे. याखेरीज हिंदू, मुस्लीम व ख्रिश्चन धर्मांचे अनुयायीही त्या देशात आहेत. प्राचीन भारतातील अनेक राज्यकर्त्यांचे, विशेषत: दक्षिण भारतातील राज्यकर्त्यांचे श्रीलंकेशी जवळचे संबंध प्रस्थापित झाले होते; त्यामुळे श्रीलंकेच्या समाजजीवनावर भारतीय